

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 15. April.

15ta lappa.

J a u n a s s i n n a s .

Is Rihges. (13. April.) Pagahjuschâ treschdeenâ gan preezajamees, no-mannidami, ka muhsu pilssehtai paschai zaur leddus-eeschanu nelaima ne notikke; bet to brihd' mums wehl ne kahdas sinnas no zittahm mallahm bija rohka. Taggad tahs mums irr atlaistas un tahs fluddina, ka dauds dauds flahdes wissaplahret, pa fallahm un pee dambjeem, kâ arri zittâs puffsès Daugmallâ notikkuse. Leddus pee mums schoreis arri pawissam jaunu zekku usnehme, starp Muhlku-fallas un leelas Klihwer-fallas eeedams masâ Daugawâ, un tur teem fuggeem un leelahm laimahm neschehligi nahkdams wirsû, ko tur dohmaja labbi paglabbajuschi. Zitteem wehl laimejahs pee mallas turretees, bet weens kuggis, kam sehgetu truhke, un weens bordinsch, abbi ar zilwekeem eekschâ, no straumes ar tahdu warru tikke rauti leijsâ un eewesti juhrâ, ka Bulderaâs lassmanneem, kautgan muddigi winneem ihreja pakkat, ir ne isdewahs wis, tohs panahkt. Pehz diwahm deenahm bordinsch gan pats jau nahje atpakkat, bet kurr kuggis aisgahjis, to wehl ne dabbujam sinnaht.

Is Enlenderu semmes. Zittâs gaddâs tur gan mas fallst, bet pagahjuschâ seemâ laudim us johni tik warrena falna usnahje, ka daschâs mallâs ne sinnaja, kâ glahbrees. Zannî pilssehtâ, ko sauz Limmerik, tik leels truhkums pee malkas gaddijahs, ka pulks nabbagu gahje us kapsehtu, fleppeni isralke mironus un sahrkus wedde mahjâs malkai. Arri Skottu semmè bija lihdsigas behdas. Tur tai fallâ, kurras wahrds: Stihje, laudis, ar saweem dedsameem welle-neem jau gallâ buhdami, sawas paschas mahjas sahje noahrdiht un balkus un galdus malkai neme. Nospreede ikreis pehz lohsehîm tâpatt to, kurrsch nams papreeksch bija ja-noahrda, kâ to, kurram no teem zitteem fainneekem ta faimè, kas bes jumta palikkuse, bija ja-usnem sawâs mahjâs.

Wehl no turrenes. Zik recti pa pasauli dsirdetu pahr truhkumu un baddu, un kâ labbi teem zilwekeem wissâs mallâs klahthohs, ja winni tik prahtu, to winneem no Deewa ustizzetu mantu labbaki un kristigi pataupihî, wisswairak sawahm kahribahm atraudamees. Enlenderi irr isrehkinajuschi, zik baggata wiinnu semme pehz mas gaddeem jau paliktu, ja pee winneem tabaku wairs ne smohketu; jo tik tas tabaks, ko wiinni no sweschahm semmehm dabbu, isnefs lihds 50,000,000, falki: peezeffmittuhstohsch reis tuhstohsch mahrzinus. Ak kâ winneem tas leels pulks naudas schehl, ko wiinni lihds schim tâ welti istehrejuschî!

• **Tahs ihfas sinas par muhsu pafauli jeb semmi 11tais gabbals.**

Wissapfahre ap muhsu semmi irr gais, kà jau 4tâ gabbalâ peeminnejis; un tas gais irr tà, ka jo semmaki pee semmes winsch, jo beesaks un smaggaks, bet jo augstaki no semmes, jo plahnaks un weeglaks. Gais irr wisseem raddijumeem, kas us semmes dsihwo, tik waijadfigs, kà uhdens siwim. Kà siwei ja mirst, kad naw uhdeni, tà tee raddijumi, kas us semmes irr, ne warr dsihwoht, kad gaisa naw, un arri tad jau, kad tas lohti plahns irr. Kas us lohti augsteem kalneem kaphusch, irr redsejusch, ka tur ilgi ne warreja palikt, tapeh; ka tur ne warreja gan dwaaschu wilkt. Tas nahk no ta, ka gais tur jau lohti plahns; jo dwaaschas-wilkschana zits naw, kà gaisa eewilkschana, ko atkal par masu brihdi islaisch, un tad atkal no jauna eewelk. — Gais arri, jo augstaki winsch pahr semmes stahw, jo wehsaks winsch irr, un leelâ augstumâ irr kalna, kad arri pee semmes karstums. Tapeh; us augstu kalnu galleem weenumehr sneegs un leddus. — Gais daschureisi kluffu stahw, un tad mehs fakkam, ka kluffs jeb meerigs laiks. Daschureisi winsch sahk kustetees, un tad fakkam, ka wehjsch zekahs; un kad tas warren kustahs un lohti nemeerigs, tad fakka, ka wehtra irr. — Daudsreis flapjums no semmes un no uhdeneem us augschu kaphj. Brihscham tas tik plahns, ka to ne warr nomanniht, bet brihscham tas atkal tik bees, ka to deesgan reds, un tad to sauz par miglu. Kad tas flapjums augsti kaphis, un augschumâ kohpâ sawilzees, tad tur irr beesâ migla, un mehs tad to beesu miglu, kas augscham, warram no semmes redseht un to par padebbefi sauzam. — Ka padebbefi zits ne kas naw, kà beesâ migla, to dauds zilweki redsejusch, prohti: tee, kas us augsteem kalneem kaphusch. Ne retti tas notizzis, ka tee, kas us augsta kalna gallu gribbeja tikt, kad jau gan augsti bij kaphusch, zaur beesu miglu zauri gahja, un kad bij zauri tikkuschi un kahdu gabbalu jau pahr to bij nahkuschi, to paschu miglu, kà padebbefi, appaksch sawahm kahjahm redseja. — Kad ta migla augscham, ko par padebbefi sauzam, stipri sawelkaks, tad tas miglas flapjums par pilleneem paleek un semmê kriht un padarra leetu. Kad augscham leels aufstums, tad tee pilleni par leddu paleek, un ta irr ta kruska. Kad tas flapjums gaisâ jau fahst, pirms winsch ihsten par pilleneem palizzis, tad nahk sneegs semmê. — Daschôs padebbefschôs paslehyes ugguns, un schee isfkattahs tumfschaki, ne kà zitti. Kad tas ugguns tur ahra schaujahs, tad fakkam, ka sibbini mett. Kad padebbefis sibbeni mett, tad tas noteek ar ruhkschanu un sprahgschanu, un tas irr tas, ko pehrkoni sauz. Brihscham reds tahtumâ sibbeni, bet ne kahdu pehrkoni dsird, un tad fakka, ka ta irr ruhka. Bet kad tahtumâ sibbini reds, bet pehrkoni ne dsird, tad tas no ta nahk, ka tas pa tahtu, un tapeh; to pehrkoni ne warr dsirdeht. Wezzôs laifôs, kad muhsu semmê wehl ne ko no kristigahm mahzibahm ne sinaja, tad laudis schê, kas wehl pagani bij, dohmaja, ka weens Deews, ko winni sawâ tumfschâ prahtâ par to augstaku un stipraku turreja, brihscham us padebbefcheem pahr semmi brauzohht. Scho Deemu winni par Pehrkoni sauzâ. Kad nu pehrkoni ruhkschanu dsirdeja, tad teem schkittahs, ka schis Deews dusmigs palizzis nu us laudim barrahs, un ka sibbins irr ugguns, ko schis Deews, lau-

dis beedinadams un daschureisi arri sohdidams, semmè mett. Tapeh; wehl taggad daschi fakka, kad pehrkons ruh;: wezzais kahjâs, woi arri: wezzais barrahs; un dasch nesinnatneeks wehl scho baltu deenu dohma, ka tad kahds padebbeschds fehsh un to ruhkschanu un ugguni padarra. Dsird arri, ka fakka, ka kad fur pehrkons eesperr, ka tad tanni weetâ wels gribbejis paplehprees, un ka tas mihtlais Deews to ar sibbini gribbejis satreekt. Bet tas tâpat irr neeks. Kur nu gan wels warretu paplehprees, kad Deews winnam gribbetu gallu padarriht? — Schahs dohmaschanas, tâ kâ tahs, ka kahds padebbeschds fehshoht un to pehrkona ruhkschanu un sibbini padarroht, no wezzeem tumscheem laifeem pahri palikkuschas, un tahs atrohd pee teem, kam wehl tumsch prahts. Tas, kam gaisch prahts, un kam labbas mahzibas galwâ, to sinna, ka tas tâ naw, bet zittadi. Lai tas mihtlais Deews dohd, ka drihs wiffa neeku un blehnu tizziba isjusu, un wisseem labba atsishschana buhtu!g.

L i h d f i b a s.

1.

- Ea ganna:meitene no Betlemes jeb ta ihstena tizziba.

Betlemé us teem kalneem dsihwoja wihrs, wahrâ Samma, tam bija leela manta un leels pulks gannamu lohpu, bet weena weeniga meitina, wahrâ Suhlamitte. — Schi bija tohti fkaista no waiga, bet wehl fkaistaka bija winnas dwehsele, jo ta bija tikkuma un taisnibas pilna.

Un wiffi ganni us teem kalneem peh; tahs prezeja un iffatrs wehleja no firds, ka lai ta winnam taptu par seewu. Bet tas leelafajs pulks no teem tikfai us winnas mantahm dohmaja, un tee sahze stihdetees par to Suhlamitti un leels eenais tiffe starp teem ganneem.

Jr Gidëons bij starp scheem ganneem, weens dehls Ewraïma, kas jaw fenn nomirris un Sammam leels draugs bijis. — Bet Samma scho jaunekli tohti zeenija, tapeh; ka tas sawu wezzu mahtri gohdigi kohpe un apgahdaja. — Un Gidëons ne bahrahs wis ar teem zitteem ganneem, bet meerigs un rahms stajaja un sawas awis gannija.

Tad weenâ brihdî weens no teem ganneem us Gidëonu fazzija: kam tad tu ne kâ ne bahrees un ne stihdejees deht Suhlamittes, kas tak ta jaukaka un fkaistaka starp wiffahm meitahm no Juda?

Bet Gidëons atildeja un fazzija: Kam tad man buhs bahrtees un stihdetees winnas deht? Tak jaw tehws to mannim par seewu apsohlijis un ta irr ar mannim faderreta.

Par to wahrdu wiffi zitti ganni Gidëonu sahze fklaudeht un nihdeht. Bet Gidëons stajaja meerigs un preezigs un apnehme to Suhlamitti un dsemdeja dehlus un meitas.

* * *

Kurram zilwekam gan ta ihstena kristiga tizziba buhs? Ne tam, kas tizibas deht zitteem zilwekeem lah; tohs neewa un nizzina, un ar teem barrahs

un strihdejahs; bet tam, kas Deewa wahrduš dsird, tohs naturr eefsch labbas un gohdigas firds, augtus nesdami eefsch pazeeschanas. Rln.

2.

S a m u ē l s un C e l u s.

Samuēls tas puifis tam Rungam kalpoja eefsch Sihlus ta preestera Celus preefshā, un bija peemihlibā pee Deewa un zilwekeem. Jo winsch tam Rungam kalpoja ar schkilstu firdi, un bija paklaufigs un peenehmahs gudribā.

Bet tee dehli Celus, Dwnus un Pinēas, bija netikli; tee ne arsinne to Rungu, un winnu grehti bija tohti leeli.

Un tee kahdā deenā preefch sawa tehwa Celus namma semm kohka stahweja, un Samuēls, tas puifis, arri turpatt stahweja ar weenu linnu Gewodu apjohsts.

Bet Dwnus un Pinēas sawā starpā runnaja taunus nekaunigas wahrduš, tam puifcham dsirdoht.

Tad Samuēls tohti eesarke, un winna waigs dedsin degge, ittin kà wakkara blahsma, faulitei pee Deewa eijoht. — Tà nu puifis eesarke pirmu reisi. Jo wehl winsch no paschahm masahm deenahm ne bija dsirdejis nekaunigus wahrduš itt no ne weena zilweka luhpahm.

Bet tee blehschi smehje to puifi, ka winsch par winnu wahrdeem eesarzis, un to lamnaja. Bet Samuēls, sawas azzis nogreests no winneem, gauschi raudaja.

Tad nu Celus, kas wiffus schohs wahrduš dsirdejis, pee ta puifcha dagahje un fazzija: „Mans dehls, kam tu raudi?“ —

Un Samuēls atbildeja un fazzija: tawi dehli, Dwnus un Pinēas, taunus wahrduš runnaja, mannim dsirdoht, un firds eefsch mannim sahje kustetees un leels karstums pahrnehme wiffu waigu, un es eesarlu. Bet tee manni smehje.

Tad Celus to puifeni apfehre un to skuhpstija un sawu balsi pazehlis, fazzija: „Al dehlin, ne raudi jelle wairs un lai winnu smeeschana tewim ne reebj. Tu effi tam Rungam tas isredsehst, bet schee tahs deewabihjaschanas seedus jaw paschi eefsch sewim nomaitajuschj; kà tee gan jebkad labbus augtus spehtu isnest?“

Un Celus raudaja par saweem dehleem, kamehr azzis tam tumfchas tappe, un tee tam ne darrija zittu neneeka, bes ween firdsehstus un faunu. Bet Samuēls ta preestera Celus firdi eepreezinaja, jo winsch staigaja pateefigi preefch ta Kunga, un tas Kungs bij ar winnu. (1. Sam. 2, 11—18. 22—36.)

„Swehtigs irr tas zilweks, kas ne staiga eefsch to besdeewigu runnahm, „neds stahw us to grehzineeku zellu, neds fehsh us to mehditaju sehdekli. Bet „winnam irr labs prahts pee ta Kunga hauplibas, un pahrdohma winna bau- „libu deenàs un naktis. Jo tahds irr, kà kahds kohks pee uhdens uppehm „stahdihts, kas sawus augtus nefs sawā laikā, un winna lappas ne sawihst, un „wifs, ko winsch darra, tas labbi isdohdahs.“ (Dahw. ds. gr. 1, 1—3. Rln.

Drihw driffeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. C. Napierky.